

ISSN: 2985-2366 (Online)

วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน
Journal of Administration Management and Sustainable Development

Homepage: <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd>
e-mail: jamsdonline@gmail.com

การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Safe school administration by school administrators of Nong Han 2 school
cluster under the Primary Educational Service Area Office Udon Thani Zone 3

วรรณิศา นีละนนท์^{1*}, ชาริ มณีศรี², สุรศักดิ์ หลาบมาลา³

Wannisa Neelanun^{1*}, Charee Maneesri², Surasak Larpmala³

^{1,2,3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3}Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University Udonthani Campus

*Corresponding author's e-mail: wannisa.030435@gmail.com^{1*}

Received: March 09, 2026

Revised: April 06, 2026

Accepted: April 08, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และ 2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี จำนวน 108 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน และสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และแบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม google form วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ รองลงมาคือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ 2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหาร

โรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบความปลอดภัยครบวงจรผ่านการติดตั้งเทคโนโลยีรักษาความปลอดภัยและระบบควบคุมการเข้าออก การสร้างความตระหนักเรื่องภัยจากความเสี่ยงผ่านกิจกรรมอบรมและเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการจัดทำระบบสอบสวนและลงโทษที่โปร่งใสยุติธรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สถานศึกษาปลอดภัย, ผู้บริหารสถานศึกษา, แนวทางพัฒนา

Abstract

This research aims to study: 1. the level of safe school administration by school administrators in Nong Han 2 group of schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3; and 2. guidelines for developing safe school administration by these administrators in the Nong Han 2 group of schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample group comprises 108 teachers from the District Learning Promotion Centers under the Udon Thani Provincial Learning Promotion Office. They were selected through a multi-stage sampling method, which included proportional stratified random sampling followed by simple random sampling. The research instruments used consisted of questionnaires with validity values ranging from 0.67 to 1.00, along with a reliability coefficient of 0.90, as well as interviews. Data collection was conducted using Google Forms sent via email. Data analysis employed statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings indicated that the overall level of safe school administration by Nong Han Group 2 administrators was high. All aspects received high scores, with physical and mental health protection measures rated the highest, while measures aimed at preventing rights violations and human violence received the lowest ratings. 2. Development approaches for safe school administration encompass the implementation of comprehensive safety systems that incorporate security technology and access controls. Additionally, raising awareness of violence through training and networking is crucial, as is the establishment of transparent investigation and disciplinary procedures to effectively tackle violence in schools.

Keywords: safe schools, educational administrators, development approaches

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะการศึกษา คือ กลไกหลักในการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่จำกัดเพียงในห้องเรียน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบแนวคิดการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ครอบคลุมประชากรทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยสูงอายุ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน

ตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสร้างสรรค์ และการลงทุนด้านการศึกษา จึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในทุกมิติ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ โดยต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในศตวรรษที่ 21 ได้นำมาซึ่งความท้าทายด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนทุกช่วงวัย สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ปัญหายาเสพติด โรคอุบัติใหม่ หรือภัยคุกคามทางไซเบอร์ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบการพัฒนาที่ตอบสนองเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย และการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมและวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดวาระเร่งด่วน (quick win) ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบดูแลความปลอดภัยแบบองค์รวม ครอบคลุมทั้งนักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศ การรังแกกลั่นแกล้ง หรือผลกระทบจากโรคโควิด-19 การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาดำเนินการผ่านมาตรการ 3ป ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างยั่งยืน และป้องกันการเกิดเหตุซ้ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ความปลอดภัยสู่สถานศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในการที่จะนำบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษา นอกจากให้การศึกษาด้านวิชาการและกิจกรรมแล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่นักเรียนที่มาสถานศึกษาด้วย ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2556 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 5 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้กล่าวว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องดำเนินการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ โดยวางแผนกำหนดมาตรการแก่ที่ส่งวนอาคาร และสถานที่ของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์และข้อมูลข่าวสาร และกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวงและมติคณะรัฐมนตรี ตลอดจนคำสั่งของที่เกี่ยวข้องให้มีการสำรวจและการตรวจสอบการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ตามความเหมาะสม โดยขอคำแนะนำจากองค์การรักษาความปลอดภัยให้พ้นจากการจารกรรม โจรกรรม การก่อวินาศกรรม การก่อการร้ายหรือเหตุอื่นใด อันอาจให้เกิดความเสียหาย ในการดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้ปลอดภัย และการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ผ่านการอบรมและมีความเชี่ยวชาญ การติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดในบริเวณที่เสี่ยง การควบคุมการเข้าออกของบุคคลภายนอก รวมถึงการจัดให้มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ ล้วนเป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนี้ สถานศึกษาควรจัดให้มีการฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟ และการรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนมีความพร้อมในการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง การสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียนตั้งแต่เยาว์วัยก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยสอดแทรกในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะช่วยเสริมสร้างเครือข่ายความปลอดภัยที่แข็งแกร่ง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและแผนรองรับเหตุฉุกเฉินที่ชัดเจน พร้อมทั้งมีการทบทวนและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพความปลอดภัยในสถานศึกษา จึงไม่ใช่เพียงหน้าที่ของผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเท่านั้น แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกัน

ของทุกคนในชุมชนการศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศชาติต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อต้องการทราบสภาพในการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มหนองหาน 2 และเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหาร สถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารกลุ่มหนองหาน 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม ภายในสถานศึกษาโดยมีแบบแผนวิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรม และนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด และให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (ยุทธนา เกื้อกุล และนิเลาะ แวอุเซ็ง 2561; ปาริฉัตร โชติขันธุ์ และสุชาติ บางวิเศษ, 2562)

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษาตามองค์ประกอบ โครงสร้างงาน และบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ยุทธนา เกื้อกุล และนิเลาะ แวอุเซ็ง 2561; ปาริฉัตร โชติขันธุ์ และสุชาติ บางวิเศษ, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

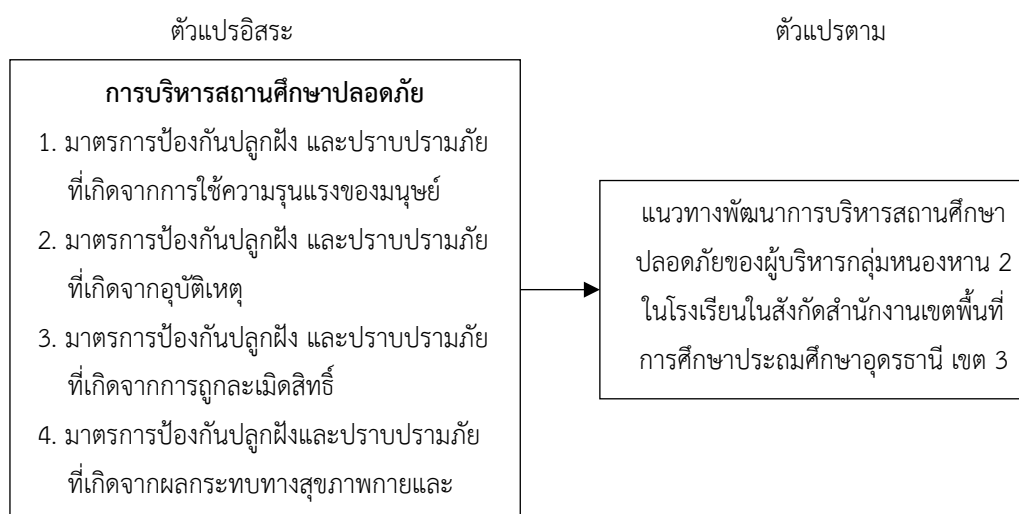
ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม เพื่อคุ้มครองดูแลนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปราศจากความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ ภัยคุกคาม และอันตรายทุกรูปแบบ โดยอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมและการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างสวัสดิภาพอย่างยั่งยืน มาตรการความปลอดภัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการบริหารความเสี่ยง โดยสอดคล้องกับกรอบความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนที่มุ่งเน้นการสร้างโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยผ่าน 3 เสาหลัก ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัย การบริหารจัดการภัยพิบัติ และการเสริมสร้างองค์ความรู้เรื่องรับมือภัยคุกคาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นปัจจัยพื้นฐานและเงื่อนไขจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการคุ้มครองสวัสดิภาพของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พ้นจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งภัยพิบัติทางธรรมชาติ อุบัติเหตุ ความรุนแรง และการละเมิดสิทธิ สถานศึกษาที่มีมาตรฐานความปลอดภัยสูง ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น ลดภาวะความวิตกกังวล และสามารถพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นพันธกิจหลักที่กำหนดไว้ในระดับยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาถือเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนภารกิจทางการศึกษา โดยหมายถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบผ่านขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพเป็นสำคัญ การบริหารงานในลักษณะนี้อาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมตามมาตรฐานที่กำหนด การบริหารสถานศึกษายังเป็นกลไกหลักในการผลักดันงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานและเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยครอบคลุมถึงการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมเพื่อคุ้มครองดูแลนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พ้นจากภัยคุกคามในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความรุนแรง หรือการละเมิดสิทธิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยนำแนวคิดการรักษาความปลอดภัยของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ได้แก่ 1) มาตรการป้องกันปลุกฝังและปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ 2) มาตรการป้องกันปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ 3) มาตรการป้องกันปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ และ 4) มาตรการป้องกันปลุกฝังและปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566) จำนวน 186 คน จำแนกเป็นครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 103 คน ครูชำนาญการ จำนวน 19 คน และครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 108 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 6 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 73 คน พนักงานจ้างเหมาบริการ จำนวน 5 คน และครูประจำศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 24 คน โดยทำการสุ่มแบบชั้นภูมิและทำการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งมีแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (checklist) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) มาตรการป้องกันปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ 2) มาตรการป้องกันปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ 3) มาตรการป้องกันปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ์ และ 4) มาตรการป้องกันปลุกฝังและปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ และเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามพัฒนามาจากแบบสอบถามของธนัทธวัฒน์ วรวัชรบรรชัย และคณะ (2567) จากนั้นนำแบบสอบถามที่พัฒนาเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบสำนวน ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสอบถาม รวมทั้งพิจารณาความเที่ยงตรงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการประเมินมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 และได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชธานี จากนั้นส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะได้รับการตอบกลับร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ส่วนการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารกลุ่มหนองหาน 2 ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์			
	มาตรการด้านมาตรการป้องกัน	3.92	0.57	มาก
	มาตรการด้านการปลูกฝัง	3.90	0.50	มาก
	มาตรการด้านการปราบปราม	3.98	0.42	มาก
	ภาพรวม	3.95	0.39	มาก
2	มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ			
	มาตรการด้านมาตรการป้องกัน	3.94	0.46	มาก
	มาตรการด้านการปลูกฝัง	4.04	0.43	มาก
	มาตรการด้านการปราบปราม	3.97	0.50	มาก
	ภาพรวม	3.96	0.41	มาก
3	มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ์			
	มาตรการด้านมาตรการป้องกัน	4.00	0.54	มาก
	มาตรการด้านการปลูกฝัง	3.89	0.70	มาก
	มาตรการด้านการปราบปราม	4.09	0.50	มาก
	ภาพรวม	4.04	0.43	มาก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (ต่อ)

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
4	มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ			
	มาตรการด้านมาตรการป้องกัน	4.21	0.42	มาก
	มาตรการด้านการปลูกฝัง	4.13	0.49	มาก
	มาตรการด้านการปราบปราม	4.01	0.33	มาก
	ภาพรวม	4.11	0.34	มาก
	ภาพรวมการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	4.03	0.32	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.32$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.34$) รองลงมาคือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.43$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.39$)

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ดังนี้

1. มาตรการด้านมาตรการป้องกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยแบบครบวงจรโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมพื้นที่สำคัญพร้อมระบบบันทึกตลอด 24 ชั่วโมง สร้างรั้วรอบขอบชิดที่มีความสูงเพียงพอพร้อมระบบแจ้งเตือนและแสงสว่าง และจัดให้มีประตูควบคุมการเข้าออกที่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจสอบร่วมกับระบบบัตรผ่านหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

2. มาตรการด้านการปลูกฝัง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเรื่องภัยจากความรุนแรงอย่างครบวงจรโดยการจัดกิจกรรมสัมมนา บรรยาย และอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ทุกรูปแบบ รวมถึงส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกันสร้างความตระหนักและป้องกันภัยจากความรุนแรงในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตรการด้านการปราบปราม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการสอบสวนและลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำขั้นตอนการสอบสวนที่โปร่งใส ยุติธรรม และรวดเร็วพร้อมคณะกรรมการที่เป็นกลางและเชี่ยวชาญ จัดทำแนวปฏิบัติการลงโทษที่เหมาะสมกับระดับความรุนแรงโดยมุ่งเน้นการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษ และจัดให้มีระบบติดตามพฤติกรรมผู้กระทำความผิดหลังการลงโทษพร้อมประเมินประสิทธิภาพของมาตรการเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสมต่อไป

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง มีการนำนโยบายด้านความปลอดภัยมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความปลอดภัย รวมถึงมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของทศวรรณ พรหมโคตร และกิจภิญโญ อุสุาโห (2567) ที่พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกอร อุ่นสถานนท์ (2563) พบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชีรา ใจหวัง และจันทรีศรี ภูติอริวัฒน์ (2561) ที่พบว่า การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาใน 3 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ เทียบโธสงค์ (2563) ที่พบว่า การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพงษ์ แสนพงษ์ (2552) ที่พบว่า สภาพการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิสร ตีปานธรรม และคณะ (2561) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hinds & Park (2000) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองใช้เลือกโรงเรียนให้บุตร คือ อาคารสถานที่และความปลอดภัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในระดับสูงทั้งในมิติของผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสีย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Laxton & Sprague (2006) ที่พบว่า ตัวชี้วัดด้านความปลอดภัยของโรงเรียนทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีการปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ทุกตัวชี้วัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับระบบบริหารความปลอดภัยอย่างครอบคลุมส่งผลต่อระดับความปลอดภัยโดยภาพรวมในระดับที่ดี

2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยแบบครบวงจร โดยการติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมพื้นที่สำคัญพร้อมระบบบันทึกตลอด 24 ชั่วโมง สร้างรั้วรอบขอบชิดที่มีความสูงเพียงพอพร้อมระบบแจ้งเตือนและแสงสว่าง และจัดให้มีประตูควบคุมการเข้าออกที่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจสอบร่วมกับระบบบัตรผ่านหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันภัยในเชิงรุกและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยด้วยเทคโนโลยีและระบบที่ทันสมัยเพื่อให้สามารถควบคุมและตรวจสอบความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอด 24 ชั่วโมง สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกอร อุ่นสถานนท์ (2563) ที่พบว่า แนวทางการบริหารด้านความปลอดภัย คือ ควรมีการตรวจสอบสภาพอาคารให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรจัดให้มีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนในบริเวณที่จะเป็นอันตราย และด้านการให้บริการความปลอดภัยเป็นด้านที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญชิตา สมบัติเพิ่ม และจำเนียร พลหาญ (2565) ที่พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีแนวทางดำเนินงาน 4 ข้อ และด้านการจัดบริการความปลอดภัยมีแนวทางดำเนินงาน 3 ข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชีรา ใจหวัง และจันทรีศรี ภูติอริวัฒน์ (2561) พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก และการจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fise et al.

(2000) ที่พบว่า การออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย เช่น สนามเด็กเล่น และพื้นที่ใช้งาน เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการบาดเจ็บและความสูญเสีย โดยเสนอว่าผู้บริหารโรงเรียนควรประเมินสภาพสถานที่และจัดทำให้ปลอดภัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยแบบครบวงจรในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Laxton & Sprague (2006) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมและการจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การมีระบบและเครื่องมือที่เหมาะสม จึงเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเรื่องภัยจากความร้อนอย่างครบวงจร โดยการจัดกิจกรรมสัมมนา บรรยาย และอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างความตระหนักและป้องกันภัยจากความร้อนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเข้าใจว่า การป้องกันภัยจากความร้อนต้องเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกและความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้การป้องกันมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตพรณ์ ชัยประภา และสายฝน แสนใจพรม (2566) ที่พบว่า มาตรการการปลูกฝังที่มีการบริหารสูงสุด คือ การสร้างจิตสำนึกความตระหนักการรับรู้และความเข้าใจความปลอดภัยให้แก่ตนเองผู้อื่นและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของปานระพี มหาสารโร และสุรเชต น้อยฤทธิ (2564) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนากระบวนการสอบสวน และลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความร้อนอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำขั้นตอนการสอบสวนที่โปร่งใส ยุติธรรม และรวดเร็วพร้อมคณะกรรมการที่เป็นกลางและเชี่ยวชาญจัดทำแนวปฏิบัติการลงโทษที่เหมาะสมกับระดับความร้อน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษ และจัดให้มีระบบติดตามพฤติกรรมผู้กระทำความผิดหลังการลงโทษ พร้อมประเมินประสิทธิภาพของมาตรการ เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสมต่อไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการมีระบบยุติธรรมที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการแก้ไขพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและยุติธรรมในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตพรณ์ ชัยประภา และคณะ (2566) พบว่า ด้านมาตรการการปราบปรามที่มีการบริหารสูงสุด คือ การจัดการแก้ไขปัญหาคดีเกิดเหตุความปลอดภัยในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ สายตา และคณะ (2564) ที่พบว่า วินัยและการรักษาวินัย จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของจาวรธรรม เหยิบไธสงค์ (2563) พบว่า ด้านการปรับปรุงการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน และด้านประเมินผลการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินและปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ แสนพงษ์ (2552) พบว่า แนวทางการพัฒนาควร มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการมีระบบติดตามพฤติกรรมผู้กระทำความผิดหลังการลงโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laxton & Sprague (2006) พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลต่อความปลอดภัย เช่น การข่มขู่รังแก การใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมรุนแรงมีความสัมพันธ์กับเครื่องมือที่ใช้ประเมินความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การมีระบบประเมินและติดตามพฤติกรรมที่ชัดเจนเป็นรากฐานสำคัญของกระบวนการปราบปรามความร้อนในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ McCarthy (2016) ที่พบว่า การพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวปฏิบัติให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงกระบวนการสอบสวนและมาตรการลงโทษให้มีความโปร่งใส ยุติธรรม และมุ่งเน้นการแก้ไขพฤติกรรมในระยะยาว เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง มาตรการป้องกันภัยจากความเสี่ยงของมนุษย์ต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างการบริหารจัดการเชิงระบบและการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยง การคัดกรองบุคคลก่อนเข้าสู่สถานศึกษา และการวางแผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นกลไกเชิงรุก ควบคู่กับการปลูกฝังจิตสำนึก คุณธรรม และทักษะการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีให้แก่ผู้เรียน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากพฤติกรรมส่วนบุคคล และเมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้ว การบริหารจัดการที่ดีจะมุ่งระงับเหตุและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเป็นลำดับแรก ก่อนดำเนินกระบวนการทางวินัยหรือกฎหมาย ในลำดับถัดไป

ประการที่สอง การป้องกันภัยจากอุบัติเหตุต้องให้ความสำคัญกับทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการพัฒนาทักษะชีวิตของบุคลากรและผู้เรียนไปพร้อมกัน สถานศึกษาควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เช่น ทางลาด รางจับ และป้ายเตือนในจุดเสี่ยง พร้อมทั้งดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ในขณะเดียวกัน การจัดกิจกรรมฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุให้แก่ครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยสร้างความชำนาญในการตัดสินใจ เมื่อเผชิญสถานการณ์จริง นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการถอดบทเรียนหลังเกิดเหตุการณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใชวางแผนป้องกัน อุบัติเหตุซ้ำในระยะยาว

ประการที่สาม การป้องกันการละเมิดสิทธิในสถานศึกษาต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการสื่อสารควบคู่กับการปลูกฝัง ค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชน ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของบุคลากร พร้อมกับมาตรการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้ง และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่อต้านการละเมิดสิทธิด้วยตนเอง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ที่เกิดจากภายใน ไม่ใช่เพียงการรับข้อมูลจากบนลงล่าง

ประการที่สี่ การดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียนยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการใช้แนวทางการช่วยเหลือและบำบัดผู้เรียนมากกว่าการลงโทษ โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ควบคู่กับการจัดให้มีระบบคัดกรองผู้เรียนที่มีความเสี่ยงด้านสุขภาพจิต การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพผ่านกิจกรรมการออกกำลังกาย การบริโภคอาหารที่เหมาะสม และการพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่ห้า การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยควรมุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงป้องกันมากกว่าการแก้ไข ปัญหาเมื่อเกิดเหตุแล้ว ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการบริหารความปลอดภัยเชิงรุก โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการรักษาความปลอดภัย เช่น ระบบควบคุมการเข้า-ออกและระบบเฝ้าระวังอัจฉริยะ ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ควรปรับแนวทางการดำเนินงานด้านวินัยจากการมุ่งลงโทษไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้กระบวนการที่เป็นธรรม โปร่งใส และมีระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยเกิดความยั่งยืนและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ ด้านมาตรการการปลุกฝัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมสันติวิธีในชุมชน โดยเน้นการสื่อสารแบบสร้างสรรค์ และการจัดการข้อขัดแย้งอย่างสันติ

1.2 มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ มาตรการด้านมาตรการป้องกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรพัฒนาระบบเตือนภัยอัจฉริยะและแอปพลิเคชันติดตามความปลอดภัยแบบเรียลไทม์ พร้อมจัดตั้งหน่วยตรวจสอบความปลอดภัยเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยงสูง

1.3 มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ มาตรการด้านการปราบปรามมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรสร้างศูนย์รับแจ้งเหตุและให้ความช่วยเหลือแบบครบวงจรมีทีมสหวิชาชีพ พร้อมระบบติดตามผลและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเชิงระบบเพื่อขับเคลื่อนมาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

2.2 ควรทำการศึกษาในประเด็นการเสริมสร้างสมรรถนะครูและบุคลากรสถานศึกษาในการดำเนินมาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยในโรงเรียนผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กนกกร อุณสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(2), 1-14.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/242175>.
- กิตติพงษ์ แสนพงษ์. (2552). *การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ เหยียบไธสงค์. (2563). *การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทศวรรณ พรหมโคตร และกิกิณัฐ อุสาโห. (2567). การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารบริหารการจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(2), 531-540. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/413>.
- ธนัทวัฒน์ วรวัชรบรรชัย, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์, ปาจริย นาคะประทีป และจักษ์ จิตธรรม. (2567). การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(1), 151-157. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/scaj/article/view/267651/180966>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.

- ปานระพี มหาสารโร และสุรเชต น้อยฤทธิ. (2564). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(1), 363-372.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/241648/166888>.
- ปาริฉัตร โชติจันทร์ และสุชาติ บางวิเศษ. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(18), 78-87. <https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=503>.
- ปัญญาธิตา สมบัติเพิ่ม และจำเนียร พลหาญ. (2565). แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(6), 687-708.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/download/265181/175978>.
- รชตภรณ์ ชัยประภา และสายฝน แสนใจพรหม. (2566). แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*, 9(1), 91-108.
<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jgrp/article/view/1632>.
- ยุทธนา เกื้อกุล และนิเลาะ แวอุเซ็ง. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. *วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 8(15), 15-28. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HIKMAH/article/download/167808/120873/>.
- ศราวุธ สายตา, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และวาโร เฟิงสวัสดิ์. (2564). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 18(80), 68 - 79. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/242367>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*.
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชีรา ไหว้ง และจันทรีศรี ภูติอริวัฒน์. (2561). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 15(28), 50-61.
<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/10199>.
- อดิศร ดีปานธรรม, ปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์ และกิตติวงศ์ สาสวด. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(31), 66-75. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/14765>.
- Fise, M. E., Morrison, M. L., & Weintraub, R. (2000). *Playing it safe: June 2000. A fifth nationwide safety survey of public playgrounds*. Consumer Federation of America, PIRG Education Fund.
- Hinds, K., & Park, A. (2000). *Parents' demand for childcare in Scotland* (Interchange No. 64). Scottish Executive Education Department.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measuremen*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>.
- Laxton, T. C., & Sprague, J. R. (2005). *Refining the construct of school safety: An exploration of correlates and construct validity of school safety measures*. Hamilton Fish National Institute on School and Community Violence, George Washington University. Retrieved March 9, 2026, from <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/grants/226237.pdf>.
- McCarthy, V., & Plummer, J. (2016). Management information systems and the protection of private information: An ethical framework for decision makers in organizations. *Journal of Information Systems Technology & Planning*, 8(19), 128-136.